

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 315/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť R. I., B., zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na právnu pomoc pred štátnym orgánom podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na informácie podľa čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky a práva na informácie podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v N. pri vykonávaní konfrontácie medzi svedkami 14. mája 2007 v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. I. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júla 2008 doručená sťažnosť R. I., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho

základného práva na právnu pomoc pred štátnym orgánom podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na informácie podľa čl. 26 ústavy a práva na informácie podľa čl. 10 dohovoru postupom vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v N. (ďalej len „vyšetrovateľ“) pri vykonávaní konfrontácie medzi svedkami 14. mája 2007 v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že vyšetrovateľom bol *«predvolaný ako svedok na konfrontáciu s poškodenou. Z kriminalistického hľadiska (nie trestnoprocesného) bol sťažovateľ v pozícii podozrivého, čo sa následne potvrdilo aj tým, že mu dňa 31. 05. 2007 bolo vznesené obvinenie. Sťažovateľ sa na konfrontáciu dňa 14. 05. 2007 o 9,30 hod. dostavil v prítomnosti svojho advokáta a žiadal, aby sa mohol zúčastniť úkonu v prítomnosti svojho advokáta. Svoju účasť advokát sťažovateľa vyšetrovateľovi avizoval vopred aj telefonicky, s čím vyšetrovateľ neprejavil nesúhlas, snažil sa však advokáta odhovoriť od účasti na konfrontácii s odôvodnením, že prítomnosť advokáta nie je potrebná.*

Krátko po začiatku konfrontácie vyšetrovateľ proti advokátovi sťažovateľa bezdôvodne negatívne vystúpil a vytkol mu, že ruší priebeh úkonu. Podnetom pre takéto správanie vyšetrovateľa bola nekonfliktná námietka advokáta voči presnosti nadiktovania slov poškodenej do zápisnice vyšetrovateľom. Vyšetrovateľ pritom diktoval slová poškodenej tak, že pozmenil ich význam.

Ďalšia kontroverzia nastala v momente, keď obvinený na položenú otázku „Je to pravda, čo uviedla svedkyňa - poškodená?“ reagoval slovami, že tvrdenie poškodenej sa nezakladá na pravde. Vzhľadom na závažnosť skutočností, ktorých sa týkala otázka, sťažovateľovi jeho advokát povedal „popíšte ako to bolo“. Vyšetrovateľ však do zápisnice uviedol, že advokát „napovedal svojmu klientovi na položenú otázku“. Tu vyšetrovateľ opäť pozmenil zápis oproti skutočnosti, keďže nabádanie klienta, aby vypovedal obširnejšie, v žiadnom prípade nie je „napovedaním na položenú otázku“.

Následne vyšetrovateľ zareagoval opäť agresívnym výstupom, keď advokátovi sťažovateľa oznámil, že má opustiť miestnosť, nakoľko nepredložil žiadne splnomocnenie. Takýto príkaz advokát odmietol splniť ako nezákonný. Následne sa vyšetrovateľ rozhodol

konfrontáciu ukončiť pod zámenkou nepredloženia plnomocenstva, ktoré dovtedy ani len nespomenul a začalo mu chýbať až vtedy, keď chcel advokáta vylúčiť z úkonu. Advokát sťažovateľa preto žiadal zapísať do zápisnice jeho vyjadrenie k dôvodom ukončenia konfrontácie, čo vyšetrovateľ najskôr odmietal, nakoniec ich však zapísal. Keď však advokát sťažovateľa žiadal zapísať, že vyšetrovateľa považuje za zaujatého, vyšetrovateľ to odmietol urobiť s tým, že zaujatosť má namietat písomne. Keď advokát sťažovateľa trval na písomnom zapísaní a zároveň oznámil vyšetrovateľovi, že jeho správanie si zaznamenáva na diktafón, opäť začal vystupovať agresívne, tvrdil, že „toto je režimové pracovisko“ a vyzval advokáta sťažovateľa na ukončenie záznamu a jeho zmazanie, čo advokát odmietol. Po telefonickom rozhovore s neznámou osobou vyšetrovateľ vytlačil zápisnicu a v úkone už nepokračoval.

Následne bolo uznesením vyšetrovateľa OR PZ v N. zo dňa 31. 05. 2007, CVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša, ktoré bolo sťažovateľovi doručené dňa 18. 06. 2007, sťažovateľovi vznesené obvinenie.

Dňa 16. 07. 2007 sa sťažovateľ obrátil ústavnou sťažnosťou v tejto veci na Ústavný súd SR. Jeho sťažnosť bola uznesením zo dňa 21. 08. 2007, č. k. III. ÚS 214/07-9 odmietnutá ako neprípustná z dôvodu, že sťažovateľ nevyčerpal prípustné opravné prostriedky a to žiadosť podľa ust. § 210 Trestného poriadku a podnet a opakovaný podnet podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.

Sťažovateľ sa dňa 19. 07. 2007 podnetom podľa ust. § 31 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre 19. 07. 2007 obrátil na Okresnú prokuratúru v Nitre a žiadal o preskúmanie postupu vyšetrovateľa.

Prokurátor Okresnej prokuratúry v Nitre sťažovateľovi listom zo dňa 27. 08. 2007, č. k. 2 Pv 123/2006-30 oznámil, že jeho podnet je neopodstatnený.

Uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre zo dňa 27. 08. 2007, č. k. 2 Pv 123/2006-29 bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti vzneseniu obvinenia.

Dňa 03. 01. 2008 sťažovateľ podal opakovaný podnet podľa ust. § 34 zákona č. 153/2001 Z. z. na Krajskú prokuratúru v Nitre.

Dňa 04. 01. 2008 sťažovateľ ako obvinený požiadal podľa ust. § 210 Trestného poriadku prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre o preskúmanie postupu vyšetrovateľa. Napriek uplynutiu 2 - mesačnej zákonnej lehoty jeho žiadosť nebola doposiaľ vybavená.

Listom zo dňa 27. 02. 2008, doručeným dňa 05. 03. 2008, č. k. 1 KPt 10/08-6, námestník krajského prokurátora Krajskej prokuratúry v Nitre oznámil sťažovateľovi, že jeho podnet je neopodstatnený. Opäť sa však zaoberal výlučne prítomnosťou advokáta sťažovateľa pri jeho výsluchu a dokonca počiatočné umožnenie prítomnosti advokáta zo strany vyšetrovateľa označil ako nezákonné. Ústavné aspekty práva na obhajobu a práva právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom ignoroval. Vôbec sa tiež nezaoberal námietskou týkajúcou sa neumožnenia vyhotovovať zvukový záznam priebehu výsluchu.

Listom zo dňa 14. 03. 2008, č. k. 2 Pv 123/2006-42 prokurátor Okresnej prokuratúry v Nitre oznámil sťažovateľovi, že jeho podnet zo dňa 04. 01. 2008 je identický s podnetom zo dňa 19. 07. 2007 (ktorý však bol podaný v procesnom režime zákona č. 153/2001 Z. z.), pričom tento bol už v minulosti vybavený.

Sťažovateľ následne podnetom zo dňa 25. 03. 2008 požiadal Krajskú prokuratúru v Nitre podľa ust. § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o preskúmanie postupu prokurátora Okresnej prokuratúry v Nitre pri vybavovaní jeho podnetu podľa ust. 210 TP.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v N. listom zo dňa 16. 04. 2008, č. k. 1KPt 10/08-13 oznámil sťažovateľovi, že jeho podnet v časti týkajúcej sa postupu vyšetrovateľa počas konfrontácie medzi sťažovateľom a poškodenou dňa 14. 05. 2007 odstúpil na Generálnu prokuratúru SR.

Generálna prokuratúra SR listom zo dňa 06. 06. 2008, doručeným dňa 16. 06. 2008, č. k. IV/3 GPt 114/08-4 oznámila sťažovateľovi, že jeho podnet je neopodstatnený a postup vyšetrovateľa síce bol nezákonný, ale práve v tom, že na začiatku konfrontácie umožnil, aby bol prítomný advokát sťažovateľa.».

Podľa názoru sťažovateľa «Upozornenie na nesprávnosť diktátu zápisnice určite nie je rušením výsluchu. Rovnako upozornenie advokáta adresované sťažovateľovi, aby na položenú otázku smerujúcu k priebehu skutkového deja neodpovedal stručne, ale „popísal ako to bolo“, nijakým spôsobom nenaruší priebeh výsluchu a určite nie je „napovedaním na položenú otázku“. Vyžadovanie písomného plnomocenstva v situácii, keď sa sťažovateľ zúčastnil úkonu v prítomnosti svojho advokáta, nielenže nemá oporu v zákone, ale je zjavne šikanózne.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy SR má každý právo na právnu pomoc v konaní pred

štátnym orgánom za podmienok ustanovených zákonom. Týmto zákonom je zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii, ustanovenia trestného poriadku o povinnej obhajobe, ako aj ďalšie procesnoprávne predpisy alebo v nich obsiahnuté jednotlivé právne normy. Každý, kto je predvolaný na výsluch, navyše pokiaľ je podozrievaným z trestného činu, má v zmysle citovaných ústavných a zákonných ustanovení právo vypovedať v prítomnosti advokáta, ktorého si však samozrejme musí zabezpečiť sám a na svoje náklady. Úlohou advokáta, ktorý sprevádza podozrivého na výsluch je samozrejme dohliadať na zákonný priebeh výsluchu a v prípade porušenia práv klienta vyzvať vyšetrovateľa na zákonný postup.

Účelom práva na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom je garancia práv občana v situácii, keď štátny orgán práva občana obmedzuje, alebo by ich obmedzil, či porušiť mohol. Úlohou advokáta je dohliadať na zachovanie práv svojho klienta, čo osobitne platí v trestnom konaní. Niet pritom žiadneho dôvodu, aby táto garancia bola čisto formalisticky obmedzovaná na procesné postavenie obvineného, keď aj osoba v procesnom postavení svedka môže byť v skutočnosti osobou podozrivou (z kriminalistického hľadiska!) a to niekedy dokonca účelovo, keď vyšetrovateľ nevznesie obvinenie, aby osobe podozrivej zo spáchania trestného činu znemožnil výkon práva na obhajobu. V tejto súvislosti si naozaj nemôžem odpustiť konštatovanie, že prípad Hedvigy Malinovej a najmä jej na video zaznamenaný výsluch, na ktorý bola predvedená na základe klamstva o potreba vykonania identifikácie, len dokazuje, že je plne odôvodnené, aby aj svedkovi bolo priznané ústavné právo na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom. Rovnako aj ďalší medializovaný prípad, kedy bol svedok opäť na OR PZ v Nitre vystavený fyzickému násiliu, iba potvrdzuje, že je plne opodstatnené, aby každá osoba mala právo absolvovať akýkoľvek úradný úkon v prítomnosti svojho advokáta.

Vyšetrovateľ tým, že najprv advokáta sťažovateľa vykázal z miestnosti, v ktorej sa vykonávala konfrontácia, a keď advokát odmietol nezákonný príkaz splniť, rozhodol o ukončení konfrontácie, porušil ústavné právo sťažovateľa na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom garantované čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a právo sťažovateľa na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vyhotovovanie zvukového záznamu o priebehu úkonu je výkonom práva na informácie garantovaného čl. 26 Ústavy SR, ktoré môže byť obmedzené iba zákonom a len v prípade nevyhnutnosti a v záujme ochrany taxatívne určených záujmov. Trestný poriadok,

ani iný právny predpis ani explicitne, ani implicitne nezakazuje vypočúvanému ani jeho advokátovi zhotoviť zvukový záznam jeho vlastného výsluchu. Ústavný súd SR pritom opakovane judikoval, že zaznamenanie priebehu úradného aktu, a to dokonca aj neverejného, je výkonom ústavného práva na informácie. Tvrdenie vyšetrovateľa o „režimovom pracovisku“ tiež nemá oporu v žiadnom právnom predpise. Advokát pritom priebeh úkonu zaznamenával v záujme ochrany práv sťažovateľa s cieľom získať autentický záznam priebehu úkonu, keďže vyšetrovateľ zápisnicu diktoval zapisovateľke nepresne.

Vyšetrovateľ tým, že znemožnil advokátovi sťažovateľa, ktorý konal v mene sťažovateľa, v jeho záujme a na základe jeho poverenia, vyhotoviť zvukový záznam priebehu konfrontácie, porušil ústavné právo sťažovateľa na informácie podľa čl. 26 Ústavy SR a právo na informácie podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

Sťažovateľ uviedol, že bezúspešne vyčerpal všetky prostriedky nápravy, ktoré mu umožňuje zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov. Jediným prostriedkom nápravy je konštatovanie porušenia jeho základných práv ústavným súdom, a preto žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo R. I. na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, právo na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na informácie podľa čl. 26 Ústavy SR a právo na informácie podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre pri vykonávaní konfrontácie medzi svedkami dňa 14. 05. 2007 v trestnom konaní vedenom pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša porušené bolo.

2. Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia k rukám advokáta do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa ústavný súd oboznámil s obsahom spisu vedeného ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 145/08 a zistil, že sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 a čl. 47 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 dohovoru postupom vyšetrovateľa pri vykonávaní konfrontácie medzi svedkami zo 14. mája 2007 v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-43/OEK-

NR-2006-Ša už v sťažnosti vedenej pod uvedenou spisovou značkou, ktorú ústavný súd odmietol.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol ako neprípustnú [§ 25 ods. 2 v spojení s § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd nezaoberal ďalšími nárokmi sťažovateľa uplatnenými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2008